

Groene afdelingen van OCW-scholen: 'Gemiddeld gaat het goed'

Hoe handhaven de groene afdelingen van OCW-scholen zich? Die vraag stellen we ons als we horen dat dit schooljaar twee afdelingen zijn gesloten. We doen een belrondje en gaan kijken op 't Beeckland in Vorden.

In Nederland zijn welgeteld 36 scholengemeenschappen met een groene afdeling. Hiervan zijn er 33 lid van de Vereniging Buitengewoon Groen, de bekende belangenvereniging van deze scholen. Recent gestopt zijn de groenafdelingen van de scholengemeenschap in Cuijk (Merlet college) en Holten (Waardenborch). De 33 leden van Buitengewoon Groen hebben in totaal ongeveer 2.000 leerlingen (klas 3 en 4). Een gemiddelde van zo'n 41 leerlingen per groene afdeling, wanneer je de leerlingen (circa 650) van de uitzonderlijk grote streekschool Melanchton in Bleiswijk buiten beschouwing laat. Omdat een gemiddelde weinig zegt over de situatie op de verschillende scholen, bellen we er een paar en vragen naar het aantal groene leerlingen in de vmbo-bovenbouw, het aanbod en de ontwikkelingen.

Diversiteit

In Tubbergen (St. Canisius) is nu een jaar of acht een breed Groen vmbo, naast Zorg en welzijn, en de laatste drie jaar zit er een stijgende lijn in het leerlingenaantal. Elk jaar melden zich nu 30 tot 35 leerlingen aan voor klas 3. Hetzelfde geldt voor het Pius X College in Bladel, bij Eindhoven. Daar moesten ze het tot een jaar of drie terug doen met zo'n vijftien leerlingen per jaar. Nu zitten in de derde klas al 35 leerlingen. Kortom, op

deze scholen trekt het leerlingenaantal aan, mede door een verbreding van het programma.

In het dorp Eibergen (Het Assink) volgen in totaal slechts zeven leerlingen de vmbo-richting landbouw. De school zal ook voor een klein aantal leerlingen de afdeling in stand houden; al is de verwachting dat de komende jaren niet meer dan tien leerlingen de keuze voor landbouw zullen maken.

Op het Vechtdal College in Ommen hebben ze het roer omgegooid en is dit schooljaar een eerste groep van vijftien derdejaars gestart met de nieuwe intersectorale opleiding Groen, Recreatie en Sport. Men is als overgang bewust voorzichtig begonnen met een kleine groep en verwacht dat binnen drie jaar tenminste 60 leerlingen deze richting volgen. In het zuiden van het land heeft het Midden Brabant College te Tilburg een sterke en brede groene afdeling met bijna honderd bovenbouwleerlingen, wat zich volgens onze zegsman goed verhoudt ten opzichte van de andere vmbo-sectoren. Hier wordt gewerkt in de vorm van taakgestuurd onderwijs met behulp van wps (werkplekkenstructuur). Tot slot is in het kleinere Weert met 120 leerlingen Landbouwbreed het aantal groene leerlingen stabiel, en eveneens vergelijkbaar met de andere vmbo-sectoren.

Aantallen leerlingen, het aanbod van Groen en de vorm waarin het onderwijs wordt aangeboden is dus divers. Veel scholen werken met het intrasectorale programma Landbouwbreed, een aantal biedt een intersectoraal programma aan en er zijn nog die werken met de 'oude' afdelingenstructuur.

Aanpassen

Cees de Jong, CPS-adviseur en secretaris van de Vereniging Buitengewoon Groen, vindt de term 'worstelingen' voor de groene afdelingen van brede scholenge-

meenschappen te kort door de bocht. Het gaat gemiddeld goed met ze, vindt hij. Inderdaad zijn er de laatste jaren een paar gesloten, maar daar staan positieve ontwikkelingen tegenover, zoals de opening van een nieuwe afdeling op het Twents Carmel College in Oldenzaal met inmiddels vijftig leerlingen. Een sterke kant vindt hij dat ze zich aanpassen aan de leerlingen en hun behoeften. "De scholengemeenschappen willen de leerlingen een breed aanbod doen met voorbereidend beroepsonderwijs in alle sectoren. Voor veel scholen hoort daar ook Groen bij, ook al is die afdeling gemiddeld wat kleiner. Leerlingen kiezen pas in de bovenbouw van het vmbo bewust voor Groen, waardoor de doorstroom naar het groene mbo op een aoc relatief gezien vaak groter is dan bij het gemiddelde vmbo groen op de aoc's". Op de groene afdelingen worden vernieuwingen soms makkelijker doorgevoerd, zegt De Jong, juist omdat ze onderdeel zijn van een brede scholengemeenschap met voorbeelden van innovatie in andere sectoren. Ook met de vaak kleinere docententeams zijn deze veranderingen goed door te voeren. Vijftien VBG-scholen zijn bijvoorbeeld bezig met de invoering van wps. "Het aantal leerlingen mag dan vaak niet groot zijn, het is wel stabiel. En is er vaak extra geld voor Groen, vanwege de in totaal grotere leerlingenaantallen op de scholengemeenschappen".

Vorden

't Beeckland in Vorden, onderdeel van het Achterhoekse CSG Ulenhof College, zou je een gemiddelde, wat kleinere vmbo-groenafdeling kunnen noemen met in totaal 38 bovenbouwleerlingen in deze sector. De vmbo-streekschool in Vorden met 450 leerlingen heeft Zorg en welzijn, Economie en Groen onder haar dak. Qua leerlingenaantal is groen dus een klein onderdeel van de school, in een

't Beeckland in Vorden, een wat kleinere vmbo-groenafdeling

Het 'verbouwde' landbouwlokaal van 't Beeckland

apart gebouw waar vooral praktijkleren plaatsvindt. "Dat je niet op één plek zit, is niet ideaal qua communicatie", zegt Harm Welleweerd, een van de mensen die we er spreken. Hij werkt 25 jaar in Vorden en was de afgelopen drie jaar vervangend teamleider bovenbouw. Welleweerd vertelt dat de dislocatie van 't Beeckland wel eens wat mist. In één gebouw is dan ook een wens.

De 38 groene bovenbouwleerlingen zijn verdeeld over klas 4 met dertien en klas 3 met 25 leerlingen. Het huidige aantal leerlingen is weliswaar aangehouden, maar is wel een minimum, vindt men in Vorden. Van de derdejaars volgen acht de gemengde leerweg in een apart programma. De zeven kaderberoepsgerichte en tien basisberoepsgerichte leerlingen doen veel klassikaal, vaak verdeeld in groepjes van hun eigen niveau.

Breder

Vorig jaar is in Vorden het intrasectorale programma Landbouwbreed gestart, omdat er te weinig leerlingen zijn om het afdelingensysteem met keuzevakken in stand te houden. Het wordt geleidelijk ingevoerd. "Zodat de collega's er aan kunnen wennen en je nieuwe zaken kunt introduceren zonder het goede van het oude systeem overboord te zetten", formuleert Bert Mulderij, die sinds drie

jaar in Vorden werkt als leider vakgroep groen.

Locatiedirecteur Sjaak Stans: "We denken dat ook leerlingen zonder beroepsperspectief in de agrarische sector en 'van de boerderij' dit zouden kunnen volgen. Het is eigenlijk in de ware betekenis een voorbereidend mbo-programma."

Het idee is de groene vmbo-opleiding zo breed mogelijk op te zetten en zo aan te sluiten bij de belevingswereld en interesse van leerlingen. En het pakket groen, met wiskunde en Nederlands erin, geeft de beste doorstroommogelijkheden naar het mbo. Juist voor leerlingen die het niet precies weten; je kunt nog alle kanten op.

"'t Beeckland zonder groen zou een vershraling van de keuzemogelijkheden in Vorden zijn", vindt Bert Mulderij. Hij noemt in die zin Landbouwbreed dan ook een ongelukkige term: "Je wilt juist van het beperkte landbouw af als afdelingsnaam." Het is desondanks merkbaar dat sommige docenten in Vorden nog gewend zijn over 'landbouw' te praten; het is bijvoorbeeld het 'landbouwlokaal'. Sectorleider Mulderij denkt dat met de pensionering van enkele docenten en de komst van een paar nieuwelingen die meer breed gericht zijn, ze makkelijker kunnen uitdragen dat het niet langer alleen plantenteelt en dierhouderij is.

Docent Tjeerd Zevenhoeken is vanaf volgend schooljaar zo'n oudgediende. Hij vindt het mooi zo en maakt de opmerking 'het moet groeien'. Letterlijk en figuurlijk een waar woord in Vorden.

Keuze

Harm Welleweerd vertelt dat de keuze die ouders maken voor hun school soms helaas niets met het aanbod of met de vraag van de leerling heeft te maken. De ouders kiezen dan met name voor een kleinschalige school of voor een school dichtbij. De school zelf en het programma doen er minder toe. Wanneer we enkele derdejaars leerlingen (kader en basis) vragen naar hun keuze voor 't Beeckland, blijkt dat 'de school dichtbij' voor een aantal een motivatie was. Een boerenzoon vertelt dat hij niet werd toegelaten op het aoc in Doetinchem en een andere jongen zegt dat hij ook naar Doetinchem wilde, maar te laat hoorde dat hij daar de eerste vmbo-jaren al had kunnen volgen. Nu maakt hij in Vorden het vmbo maar af voordat hij naar het groene mbo in Doetinchem gaat. Weer een ander: "Ik wilde iets met techniek erbij, en dat is er hier."

Docent Gerrit Nijland verwacht dat het leerlingenaantal verder aan kan trekken, - "nu komen we uit dat dal" - door in de toekomst meer de nadruk te leggen op kleine dieren, op hobbydieren. →

Bert Mulderij, leider vakgroep Groen: “’t BEECKLAND zonder groen zou een verschraving van de keuzemogelijkheden in Vorden zijn”

De school hoopt de kas en de schooltuin zo snel mogelijk te verplaatsen

“Misschien trekt dat zelfs leerlingen van buiten de directe omgeving.”

Nieuw perspectief

Het is de bedoeling dat het landbouwbrede programma straks in wps-vorm wordt aangeboden. Een stuk of zeven werkplekken worden ingericht rond ondermeer tuin, dierenverblijven, techniek, keuken (verwerking agrarische producten) en handel (verkoop, balie). Centraal punt is het reeds verbouwde groene lokaal. Achter de school naast het fietsenhok is de kippenren. Daarachter naast een unit kijken twee geiten belangstellend naar het bezoek. Als je aan de voorzijde de weg oversteekt, kom je bij de tuin en een oude kas. Desgevraagd zegt men dat voorzieningen zoals de dierenverblijven geen probleem vormen; onderhoud en verzorging zijn goed te doen. Mulderij: “Groen is niet per se een dure sector. Ook voor de andere sectoren heb je voorzieningen nodig.”

Stans: “Vanwege de wps zijn we bezig een en ander anders in te richten. We willen de kas graag naast het groene lokaal en de schooltuin verplaatsen en herinrichten. In verband met geldgebrek zijn deze veranderingen dit jaar nog niet uitgevoerd.”

Wel is er net een onderwijsassistent aangesteld. Deze zal onder leiding van de

docent delen van het programma voor zijn rekening nemen. Docent Gerrit Nijland is blij met de komst van de assistent. “Want een groepje leerlingen zonder toezicht buiten bezig laten kan niet.”

Nijland, 29 jaar in het docentenvak, is gewend flexibel te zijn. Voorheen deed hij aanleg en onderhoud; nu is hij docent Landbouwbreed met speciale aandacht voor ‘handel’. Hij ziet de wps wel zitten. De grotere eigen verantwoordelijkheid van de leerlingen sluit aan bij het mbo. Toch is hij tevreden over het feit dat het onderwijs een mengvorm blijft; als het praktisch zo uitkomt wordt af en toe nog wel klassikaal of in grotere groepen gewerkt.”

Naar intersectoraal

In de toekomst hoopt ‘t BEECKLAND de programma’s van economie, verzorging en groen intersectoraal aan te kunnen bieden. “Vooral erg praktisch lerende leerlingen zullen hierbij baat hebben. Via het vmbo-YES innovatieproject zijn we bezig dit te realiseren per schooljaar 2007/2008”, zegt Sjaak Stans.

Het idee is dat de drie sectoren op het vmbo de periodes waarin het schooljaar is verdeeld op elkaar afstemmen. Met sectorale periodes van zes-zeven weken. De overige weken worden intersectoraal

ingericht met workshops en projecten, die leerlingen kunnen invullen naar eigen inzicht, aansluitend bij hun interesse.

Harm Welleweerd vertelt dat een te nemen ‘hobbel’ hierbij is dat de drie verschillende sectoren zich in verschillende fasen van werken met de wps bevinden. “Handel loopt voorop, zij gaan zelfs al bezig met competentiegericht leren. Landbouw heeft de blik al meer naar buiten en bij Zorg en welzijn zijn de ontwikkelingen ook volop gaande.”

Bert Mulderij: “Zodra wps helemaal op de rails is, maken we afspraken zodat de neuzen dezelfde kant op wijzen.”

Locatiedirecteur Stans ziet ondanks het afwisselen van vette en magere jaren vooral toekomstperspectief voor de groene afdeling. “’t BEECKLAND kan zich straks gelukkig prijzen met drie goed ingerichte vaklokalen en een bijdetijds onderwijsprogramma.” □